

Культура кін. 18ст. – 1 пол. 19 ст.

Основні напрямки	Класицизм і романтизм ● Класицизм орієнтувався на античне мистецтво, йому притаманні простота форм і композиції, звернення до античної спадщини, оспівування героїв; ● Романтизм був реакцією на розчарування в Просвітництві, стверджував неповторність людської особистості, прагнення свободи й самовдосконалення). Роль митця-служіння народу, митець черпає натхнення у народній творчості.
Загальні характеристики	● Негативний вплив на розвиток культури таких чинників, як відсутність власної державності, національний гніт та імперські кордони, що ігнорували українські етнічні території. ● Політика зросійщення та культурної асиміляції українців у Наддніпрянській Україні, що здійснювалася адміністративними примусовими заходами. ● Значний вплив німецької культури на західноукраїнських землях, що поєднувався з колонізацією в Галичині, мадяризацією в Закарпатті, румунізацією на Буковині. ● Тісний зв'язок розвитку культури галицьких і закарпатських русинів із діяльністю греко-католицького духовництва ● Позитивний вплив початку національного відродження.

Основні здобутки української культури кінця XVIII — першої половини XIX ст.

Освіта	● Початкова освіта: у Росії — парафіяльні двокласні школи, повітові училища; в Австрії — елементарні школи з терміном навчання від 1 до 4 років. ● Середня освіта: у Росії — платні гімназії, до яких не приймали вихідців із кріпацьких сімей, навчання — російською мовою; в Австрії — платні гімназії з німецькою мовою навчання. ● Вища освіта: у Росії — Києво-Могилянська академія (закрита в 1817 р.), Харківський університет (1805 р.), Імператорський Київський університет ім. Святого Володимира (1834 р.), ліцеї, що об'єднували гімназичну та університетську програми (Волинський, Рішельєвський, Ніжинський); в Австрії — Львівський університет (1784р.), Реальна академія (1817 р.), Технічна академія (1844 р.). Викладання — російською та німецькою мовами
Наука	● Василь Каразін - український вчений, винахідник, громадський діяч. <i>Засновник Харківського університету</i> (1805), ініціатор створення одного з перших у Європі Міністерства народної освіти, автор ліберальних проєктів реформування державного устрою і народного сільського господарства, <i>праць з агрономії</i>, конструювання сільськогосподарських машин. <i>Зробив численні відкриття в галузі органічної та неорганічної хімії</i>, першим запропонував створення мережі метеорологічних станцій по всій державі. ● ● Світове визнання української математичної школи, представник якої М. Остроградський, був членом багатьох світових академій наук).

	Автор 40 праць із математичного аналізу, математичної фізики, теоретичної механіки, теорія пружності, написаних переважно французькою мовою, друкованих у «Мемуарах» і «Бюлетенях» Петербурзької Академії наук. Остроградський відкрив метод інтегрування раціональних функцій • • Розвиток історичної науки: видання «Історії Русів» (1846 р.) - У трактаті описується розвиток України від найдавніших часів до 1769 року, однак більша частина трактату фокусується саме на описуванні історії козацької Запорозької Січі/Гетьманщини. <i>Автор твору анонімний</i>, сповідував автономістські погляди. • • Михайло Максимович - видатний український науковець, енциклопедист, фольклорист, історик, філолог, етнограф, ботанік, поет, архівознавець і природознавець зі старшинського козацького роду Полтавщини, перший ректор університету Св. Володимира. Член Історичного товариства імені Нестора-Літописця. • • М. Костомаров - професор історії, автор іст. праць, член КМТ
Живопис	Розвиток портретного жанру (В. Боровиковський, В. Тропінін, Т. Шевченко). В. Тропінін. «Дівчина з Поділля» Т.Шевченко. «Катерина» Розвиток графіки (Т. Шевченко, серія <i>офортів «Живописна Україна»</i>)
Література й мовознавство	• Початок і становлення української поезії та прози («Енеїда» І. Котляревського, 1798р., драматичного твору «Наталка Полтавка»,

	“батько” нової укр. літ. та укр. драми. «Малоросійські оповідання» Г. Квітки-Основ'яненка). ● Найвидатніші автори — П. Гулак-Артемовський - байкар, Є. Гребінка (байки), М. Гоголь («Тарас Бульба», «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» тощо), Т. Шевченко (збірка «Кобзар»), 1840р. П. Куліш - 1 укр. іст. роман “Чорна рада”
Театр	● Поява перших стаціонарних професійних театрів у Харкові та Полтаві, ● Плідна діяльність директора, режисера та актора Харківського театру <u>Г. Квітки-Основ'яненка</u>. ● Діяльність аматорських театрів, поміщицьких театрів із селян-кріпаків.
Музика	Створення першої української опери С. Гулаком-Артемовським — «Запорожець за Дунаєм»
Архітектура	● Панування класичного стилю. ● Планова забудова губернських центрів (Полтави, Києва, Харкова). ● Відомі пам'ятки архітектури — будівля Київського університета. ● Палац К. Розумовського у Батурині ● Розвиток палацово-паркової архітектури (палади К. Розумовського в Батурині, маєток Галаганів у Сокирцях на Чернігівщині). ● Створення декоративно-пейзажних парків («Софіївка» в Умані, «Олександрія» в Білій Церкві, Стрийський парк у Львові тощо)

Історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету - 1837-1843 рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ - 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса : (скульптор Іван Мартос) - 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садіба Г. С. Тарновського в Качанівці» -1837 р.